

Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Факултет: Факултет по славянски филологии

Специалност: (код и наименование)

СЛ	И	Ф	0	5	0	1	2	5

Български език и литература и история

Бакалавърска програма: (код и наименование)

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

3	0	3	7

Компетентностен подход и иновации в образованието

Преподавател: доц. д-р Деспина Миролубова Василева

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	45 ч.
	Семинарни упражнения	
	Практически упражнения (хоспитиране)	
Обща аудиторна заетост		45 ч.
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/ <u>Презентация</u>	15 ч.
	Научно есе	15 ч.
	Курсов учебен проект	
	Учебна екскурзия	

	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	15 ч.
Обща извънаудиторна заетост		75 ч.
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120 ч.
Кредити аудиторна заетост		4
Кредити извънаудиторна заетост		
ОБЩО ЕКСТ		4

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	10%
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка	
7.	Решаване на казуси	10%
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	
9.		
10.		
11.		
12.	Изпит	80%

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът запознава студентите с аспекти на приложението на компетентностния подход в обучението по български език и литература, както и с нови модели на преподаване и учене, целящи развиване на знания, умения и отношения. Сред целите на курса са: запознаване на студентите с промените, довели до появата на компетентностния подход в образованието, критическо осмисляне на манифестираните „нови“ компетентности, осмисляне на границите на приложимостта на препоръките за прилагане на компетентностния подход в образованието по български език и литература. Курсът запознава студентите със същността на компетентностно ориентирани подходи; представяне на основните

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

аспекти на компетентностния подход в образованието и неговата проекция в теориите и концепциите за овладяването и развиването на езикови умения и подготовката на педагогическите специалисти (в европейски и в национален план).

Предварителни изисквания:

Няма

Очаквани резултати:

Обучаваните в курса студенти овладяват първоначални знания за: особеностите на компетентностния подход; същността и приложимостта на компетентностно ориентираните модели; методи и похвати, приложими в компетентностно ориентираните подходи; за критическо осмисляне на нормативната база и предлаганите модели за присъствие на компетентностния подход в образованието; приноси и дефицити на стандартите за оценяване.

Студентите придобиват умения за: изследване на образователните процеси и описване и анализиране на резултатите от приложението на компетентностно ориентираните подходи в учебния процес; прилагане на компетентностния подход адекватно, а не самоцелно в обучението по български език и литература с цел развиване на комуникативна компетентност на обучаваните; познаване, анализиране и оценяване на приложението на нови подходи и методи в образованието с цел анализиране на ползите и рисковете и границите на тяхната приложимост в хуманитарното образование.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1.	Образователни модели. Неолиберални политики в образованието. Разлики с просвещенските модели на образование.	2 ч.
2.	Същност и специфика на компетентностите. Европейска референтна рамка.	2 ч.
3.	Възможности на компетентностния подход за развиване на комуникативната компетентност на учениците.	2 ч.
4.	Дефицити на компетентностния подход във времето на постграмотността.	2 ч.
5.	Дигитална грамотност и дигитална медийна грамотност	2 ч
6.	Застъпеност на компетентностния подход в нормативните документи в българската образователна система (учебен план, държавни образователни стандарти, учебни програми и т.н.)	2 ч.

7.	Развиване на критическото мислене в обучението по български език и литература като ключово умение.	2 ч.
8.	Невродидактика – възможни приложения при овладяването на език.	2 ч.
9.	Съгласуване на учебния процес с когнитивните ритми	2 ч.
10.	Конструиране на междупредметни връзки в обучението.	2 ч.
11.	Подходи и методи за изграждане на компетентности. Проектно ориентирано, проблемно ориентирано.	2 ч.
12.	Диференциално образование.	2 ч.
13.	Когнитивни и метакогнитивни стратегии за учене, приложими в обучението по български език и литература.	2 ч.
14.	Методически подход „разбиране по дизайн“ (UbD)	2 ч.
15.	Идиографично и номотетично оценяване в обучението по български език и литература	2 ч.

Конспект за изпит

№	Въпрос:	Хорариум
1.	Образователни модели. Неолиберални политики в образованието. Разлики с просвещенските модели на образование.	2 ч.
2.	Същност и специфика на компетентностите. Европейска референтна рамка.	2 ч.
3.	Възможности на компетентностния подход за развиване на комуникативната компетентност на учениците.	2 ч.
4.	Дефицити на компетентностния подход във времето на постграмотността.	2 ч.
5.	Дигитална грамотност и дигитална медийна грамотност	2 ч.
6.	Застъпеност на компетентностния подход в нормативните документи в българската образователна система (учебен план, държавни образователни стандарти, учебни програми и т.н.)	2 ч.
7.	Развиване на критическото мислене в обучението по български език и литература като ключово умение.	2 ч.
8.	Невродидактика – възможни приложения при овладяването на език.	2 ч.
9.	Съгласуване на учебния процес с когнитивните ритми	2 ч.
10.	Конструиране на междупредметни връзки в обучението.	2 ч.
11.	Подходи и методи за изграждане на компетентности. Проектно ориентирано, проблемно ориентирано.	2 ч.

12.	Диференциално образование.	2 ч.
13.	Когнитивни и метакогнитивни стратегии за учене, приложими в обучението по български език и литература.	2 ч.
14.	Методически подход „разбиране по дизайн“ (UbD)	2 ч.
15.	Идиографично и номотетично оценяване в обучението по български език и литература	2 ч.

Семинарни занятия

№	Тема:	Хорариум
1.	Анализ на Европейската референтна рамка за ключови компетентности.	2 ч.
2.	Дигитална грамотност и дигитална медийна грамотност – работа с научни източници	2 ч.
3.	Конструиране на методически модели за развиване на критическо мислене чрез обучението по български език и литература.	2 ч.
4.	Конструиране на междупредметни връзки в обучението.	2 ч.
5.	Конструиране на методически модели чрез прилагане на проектно ориентирано и проблемно ориентирано обучение.	2 ч.
6.	Когнитивни и метакогнитивни стратегии за учене, приложими в обучението по български език и литература.	2 ч.
7.	Методически подход „разбиране по дизайн“ (UbD)	2 ч.

Библиография

Основна:

Бардов, И. (2016). Психологични аспекти на проблема „виртуална реалност“. В кн: Екология на виртуалните реалности: Киберлексикон. София: ИК "Глаголица", 29-51. <http://cyberecology-bg.com/%D0%BA%D0%B8%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD-2/>

Бардов, И. (2016). Номотетичен и идеографичен подход в психологическото познание: противопоставяне, игнориране или възможности за интеграция? В кн: Обяснение и разбиране. Конференция, проведена в Софийския университет "Св. Климент Охридски", София, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", 38-49.

Бойкова, Ф. (2016). Комуникативни стратегии в обучението по български език. Пловдив: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“.

- Бурдон, М.** (2013). Гражданско киберобщество: от отстояване до устояване. В: А. Кръстева, Дигиталният гражданин. София: Нов Български Университет.
- Василева, Д.** (2022). Компетентностният подход – неясноти и ограничения. В: Образование, наука, общество.
- Великова, С.** Компетентностно ориентирано обучение, или (де)хуманизация на образованието. В: Педагогически алманах, 2022, №1, 36-44. doi:DOI: 10.54664/MBIB1268
- Дживев, В.** (2017). Информационната грамотност – същност, проблеми и възможности за повишаване на информационната грамотност чрез използване на информационни технологии в училище. Математика и информатика(2), 123-148.
- Ендрева, М.** Идеологически аспекти на образователните парадигми при прехода от преподаване на знания към изграждане на компетентности. // В: Измерения на компетентността, 2022, с. 88 – 101.
- Кар, Н.** Под повърхността. Как интернет влияе върху четенето, мисленето и паметта, София, 2012.
- Падешка, М.** (2015). Трансверсални аспекти на уменията за работа с текст. Български език и литература(5), 460-477.
- Чакърова, С.** (2022). Конструктивизмът като образователна философия. Езиковото и литературното обучение в перспективите на гражданствеността (стр. 32-41). София: АзБуки. ISBN 978-619-7667-39-4
- Чакърова, С.** (2024). Методът на проектите. Проектно ориентираното обучение по български език като средство за развиване на комуникативната компетентност. София: Парадигма.
- Dewey, J.** Experience and education, New York, 1997. McClelland, D. C., & Boyatzis, R. E. Opportunities for counselors from the competency assessment movement. // The Personnel and Guidance Journal, 1980, 58(5), 368–372.
- Facione, P.** (1989). Critical Thinking: A Statement of Expert Consensus for Purposes of Educational Assessment and Instruction. Research Findings and Recommendations.
- Fisher, A.** (2011). Critical Thinking. Cambridge: Cambridge University Press.
- Haider, J., & Sundin, O.** (2022). Paradoxes of Media and Information Literacy. The Crisis of Information. London: Routledge. DOI:10.4324/9781003163237
- Moore, B. N., & Parker, R.** (2012). Critical Thinking. McGraw-Hill.
- Preston, J.** Competence Based Education and Training (CBET) and the End of Human Learning. The Existential Threat of Competency. London, 2017, doi: 10.1007/978-3-319-55110-4

Дата: 13.16.2025 г.

Съставил: .....

(доц. д-р Деспина Василева)

Учебната програма е приета с протокол № 7 на ФС на ФСлФ от 8.07.2025 г.